

Мета дослідження – зробити теоретичний аналіз педагогічних засад патріотичного виховання в сучасній вищій школі.

Завдання:

1. Дослідити зміст патріотичного виховання в системі вищої школи.
2. Розкрити взаємозв'язок патріотичного та фізичного виховання.
3. З'ясувати критерії ціннісного ставлення до формування фізичної культури особистості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Студіюючи педагогічні засади патріотичного виховання (зокрема патріотичного виховання майбутніх фахівців, предметом професійної педагогічної діяльності яких постає не тільки особистість школяра, але і його фізичне здоров'я в поєднанні з вихованням високих моральних почуттів, поваги до власного народу, відчуття особистої причетності до реалізації національної ідеї, а також утвердження власної громадянськості з позиції сформованої системи патріотичних орієнтирів та переконань), учені присвячують посилену увагу проблемі підготовки високоосвічених фахівців, формуванню їхньої педагогічної майстерності.

Упровадження завдань патріотичного виховання на уроках фізичної культури потребує розвиненої здатності застосовувати засоби української етнічної педагогіки (традиції, звичаї, обряди, безпосередньо пов'язані із засобами української системи фізичного виховання).

Серед проблем теоретичного аналізу педагогічних засад патріотичного виховання в сучасній вищій школі на особливу увагу заслуговують виокремленні В. Астаховою особливості, що потребують нагального теоретико-експериментального дослідження в сучасній педагогіці та теорії й практиці виховання зокрема. Науковець наголошує на необхідності підготовки високоосвіченої, професійно зорієнтованої, інтелігентної особистості, рівень якої відповідав би чинним реаліям суспільного буття. Особливої значущості ця проблема набуває в контексті організації навчально-виховного процесу у вищій школі. На думку дослідниці, результатом завершення освітнього та виховного процесу у вищій школі для кожної особистості має бути не тільки здобуття високої кваліфікації, але насамперед отримання власного досвіду, що дасть студентові змогу реалізуватися як у професійному, так і в особистому житті, демонструвати розвинені адаптаційні можливості до динаміки змін. Такий стан речей вимагає формування в студента регулятивної ресурсної особистісної системи як потенціалу для розвиненої здатності скеровувати, контролювати та усвідомлювати власний психічний і фізичний стан здоров'я.

Отже, особливість патріотичного виховання, досліджуваного нами в ракурсі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури, полягає в усвідомленні кожною особистістю цінності підтримки власного фізичного здоров'я та в потрактуванні його як базового чинника подальшого функціонування особистості в загальному розумінні власної життєдіяльності та в реалізації суспільних статусів і ролей, взаємопов'язаних із професійною діяльністю.

На наш погляд, фізичне виховання взаємопов'язане з патріотичним вихованням, однією зі споріднених ознак цих видів виховного процесу є досягнення фізичної зрілості шляхом розвитку фізичної культури як компонента загальної системи культури особистості. Це підтверджує історичний розвиток патріотичного та фізичного виховання, що в ментальності українського народу були взаємодетермінованими. Український народ прагнув сформувати фізичне здоров'я дитини як цінність власне для людини та для суспільства. Такі властивості в українців культивували шляхом підтримки здоров'я загалом, що відображено в системах виховання та навчання.

Для окреслення педагогічних засад патріотичного виховання в сучасній освітній парадигмі вищої школи особливого значення набуває дослідження критеріїв ціннісного ставлення до формування фізичної культури особистості в контексті підготовки фахівців у вищій школі та в аспекті навчання завдань патріотичного виховання, оскільки ефективність та конкурентоспроможність майбутніх фахівців залежать насамперед від стану їхнього фізичного здоров'я. До таких критеріїв зараховано:

- стан сформованості та функціонування сфери інтелектуального розвитку особистості;
- стан функціонування її свідомості та самосвідомості, що дає змогу вбачати у власному здоров'ї найбільшу цінність;
- стан сформованості духовно-моральних переконань та навичок особистості, що базуються на фізичних особливостях організму, як-от: витривалість у поєднанні з мужністю, сила та гнучкість у поєднанні зі станом розвитку інтелектуальної сфери, спритність у поєднанні зі справедливістю, сформованість пропорцій у розвитку тіла та стан функціонування інтелектуальної й ціннісно-мотиваційної сфери;

- прийняття та формування усвідомлених переконань щодо збереження власного фізичного здоров'я шляхом ведення і пропаганди (власним прикладом) здорового способу життя;
- стан сформованості активної життєвої позиції, яка має власну ментальність в українського народу й вирізняється високим рівнем рухового розвитку молодого покоління [5].

Виокремленні критерії дають підстави вбачати у фізичній культурі ту передумову, що необхідна для реалізації завдань патріотичного виховання. Отже, інтеграція патріотичного виховання та фізичного виховання відбувається в межах фізичної культури, основним призначенням якої, на наш погляд, є